

Малінкіна В. Л.

ст. викладач кафедри іноземних мов,
Київський національний університет технологій та дизайну
(Київ, Україна)

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО САМОРОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ ВНЗ

Вступ. Соціально-економічні перетворення в Україні вимагають оновлення системи підготовки високопрофесійних кадрів у вищій школі. Сучасне суспільство відчуває велику потребу у високоосвічених, компетентних фахівцях, які змогли б поєднувати фундаментальність базових знань з інноваційністю мислення, вміли удосконалювати свою професійну кваліфікацію. Формування особистості, готової до безперервної самоосвіти та самовдосконалення, здатної приймати правильні рішення у складних ситуаціях, обираючи оптимальний шлях задля досягнення мети – є першочерговим завданням освітнього процесу ВНЗ.

Підготовка майбутнього фахівця взаємопов'язана з розвитком його особистісних якостей та практичних умінь до самостійного ефективного виконання професійної діяльності. Тому, на сучасному етапі розбудови системи професійної освіти необхідна розробка нових педагогічних технологій і підходів до організації навчання, ціллю якого є формування готовності особистості до професійно-особистісного саморозвитку.

Метою даної статті є визначення організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх фахівців до професійно-особистісного саморозвитку та визначення головних аспектів саморозвитку в процесі навчання.

В сучасній психолого-педагогічній літературі розглянуто різноманітні аспекти дослідження цієї проблеми. Визначення «самостійності», як основи професійно-особистісного саморозвитку представлено в роботах М.Р.Гінзбурга, Е.Ф.Зеєра, І.А.Зимней; закономірності педагогічного процесу у вищій школі, моделі особистості майбутнього фахівця-педагога, відповідні технології

навчання та виховання досліджували Л.І.Анциферова, С.І.Архангельский, Ю.К.Бабанський, Є.С.Барбіна, В.М.Гриньова, В.І.Євдокимов, І.А.Зазюн.

Аналізуючи вищезгадану літературу можна дійти висновку, що ефективність формування професійно-особистісного саморозвитку залежить не тільки від професіоналізму і таланту викладача, але й від особистості студента.

Тож, **завданням** даної статті є розкриття сутності ефективного формування готовності до професійно-особистісного саморозвитку студентів ВНЗ.

Процес професійної підготовки студента тісно пов'язаний з розвитком та саморозвитком особистості. Тому, однією із основних цілей сучасної професійної освіти є формування готовності майбутнього фахівця до професійно-особистісного саморозвитку.

Педагогічно й психологічно вмотивований розвиток особистості зазвичай призводить до саморозвитку, самоосвіти й самовиховання всіх її підструктур. Це є найважливішим показником, що визначає швидкість і якість набуття різних видів досвіду не лише в процесі професійної підготовки, а й безперервно, протягом всього життя.

На думку вчених, саморозвиток – це прагнення людини до виявлення, усвідомлення та вдосконалення своїх особистісних якостей, це власна активність людини в само зміні та збагаченні своїх духовних потреб, реалізації можливості самовиховання в процесі фізіологічного та соціального розвитку [2].

Вчені вважають, що вся система освіти повинна бути направлена на розвиток людини і її підготовку до саморозвитку. Це процес становлення людини у відповідності із його людською природою як індивіда, вільної особистості, творця [1].

В роботах Канта, саморозвиток особистості в процесі навчання – це «відкриття себе і того, що в нас», використовуючи свій розум та можливість «розвернути всі свої здібності» [5].

Видатні науковці, такі як Я.Коменський, Г.Сковорода, Х.Алчевська, С.Русова зазначали, що самоосвіта – це розвиток мислення, який здійснюється якісно тільки в процесі постійного вдосконалення особистості. На їхню думку, завдання самоосвітньої діяльності полягає в тому, щоб виробити здатність розуміти внутрішній духовний світ людини та вміння розбиратися в усіх педагогічних проблемах.

Самоосвітня діяльність зазвичай розглядається як активна діяльність особистості, спрямована на виконання поставленої мети, пошук знань, їх осмислення, узагальнення та систематизацію [3].

Самоосвітня діяльність передбачає самовдосконалення майбутнього фахівця як у професійному, так і в загальнокультурному розвитку. Самоосвіта – це складний феномен, який включає в себе загальний розвиток особистості, що прагне до загального та професійного вдосконалення. В процесі самооволодіння знаннями суб'єкт навчання вчиться самостійно визначати цілі і завдання власної пізнавальної діяльності, здійснює і контролює її, використовує одержані результати в навчально-виховному процесі та прогнозує наступний розвиток.

Однак, підвищення ефективності і поліпшення якості самоосвітньої діяльності залежить від інтенсивності нагромадження наукових знань та потребує високого рівня розвитку самовиховання особистості.

Визнаним є той факт, що роль вищої педагогічної освіти сьогодні визначається не «підготовкою спеціаліста», а «вихованням професіонала».

Уявлення особистості про себе як професіонала відображає «професійна Я-концепція», яка має реальну та ідеальну складові. Реальна професійна Я-концепція – це реальне уявлення особистості про себе як професіонала, ідеальна професійна Я-концепція – уявлення про свої професійні досягнення. Обидві вони здебільшого не є тотожними, що стимулює професійне самовдосконалення особистості, прагнення до розвитку. [6].

Розвиток відбувається в діяльності під керівництвом системи мотивів, притаманних конкретній особистості. Будь-яка нова якість особистості

проявляється спочатку лише в певних ситуаціях, які в навчанні та вихованні можна свідомо створювати, далі, неодноразово повторюючись, якості що зародилися, генералізуються, узагальнюються, перетворюються у внутрішнє надбання людини, її здібності та риси [4].

Особистісний та професійний саморозвиток тісно пов'язані між собою. Професійно-особистісний саморозвиток в науковій літературі розглядається як багатокомпонентний процес, який сприяє формуванню індивідуального стилю професійної діяльності, допомагає її усвідомленню, є засобом самовдосконалення та становлення професіонала й особистості.

На нашу думку, для забезпечення ефективного формування готовності студентів до професійно-особистісного саморозвитку, потрібно створити наступні організаційно-педагогічні умови: формування у студента здатності до неординарного мислення; вироблення навичок обґрунтування власних позицій та життєвих цінностей; створення відповідного творчого та освітнього середовища; орієнтація процесу навчання не на суб'єкт, а на роботу з суб'єктом з поступовим переходом до самонавчання; стимулювання самостійного впливу суб'єкта на себе, в процесі якого, студент прагне найбільш повністю розкрити свої можливості. Створення таких умов в процесі навчання забезпечить високий рівень формування готовності майбутніх фахівців у галузі дизайну до професійно-особистісного саморозвитку.

Отже, можна зробити **висновки**, що головними аспектами професійно-особистісного саморозвитку як цілеспрямованого впливу людини на саму себе, є самовдосконалення своєї професійної діяльності через саморозвиток, самоосвіту та самовиховання.

Сучасному суспільству необхідна особистість із високим почуттям власної гідності, самосвідомості, яка прагне до саморозвитку та самовдосконалення, до подальшого безперервного навчання протягом всього життя. А для того, щоб процес професійно-особистісного саморозвитку протікав ефективно, особистість насамперед повинна мати високий рівень готовності до його здійснення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1.Абрамова М.А. Междисциплинарные связи как фактор гуманизации образования// Образование XXI века: доступность, эффективность, качество/ Труды Всероссийской научно-практической конференции, ч.1, М., 2002. – 826с.
2. Бухарова Г.Д., Мазаева Л.Н., Полякова М.В. (сост.) Общая и профессиональная педагогика/ Г.Д.Бухарова, Учебное пособие. – Екатеринбург: изд-во Рос. гос. проф. пед. унта, 2003. – 297с.
3. Зборовский Г., Шуклина Е. Самообразование – парадигма XXI века// Г.Зборовский, Высшее образование в России, 2003. №6, С.25-32.
4. Остапенко Е. О. Дослідження підходів до визначення поняття «саморозвиток» / Е. О. Остапенко // Університетська освіта. – Наукові праці. – Педагогіка. – том № 136. – 2010. – С. 49-54.
5. Педагогическое наследие / Я.А.Коменский, Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо, И.Г.Песталоцци. – М., 1989.
6. Савчин М.В. Вікова психологія [Електронний ресурс] / М.В.Савчин. – Режим доступу: <http://pidruchniki/ws/17080807>